

Domenico
Starnone

Solmut

WSOY

DOMENICO
STARNONE

Solmut

SUOMENTANUT

LEENA TAAVITSAINEN-PETÄJÄ

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

Italiankielinen alkuteos

Lacci

© 2014 ja 2016 Giulio Einaudi Editore s.p.a., Torino

The Finnish rights have been acquired through Immaterial Agents.
suomenkielinen laitos © Leena Taavitsainen-Petäjä ja WSOY 2018

ISBN 978-951-0-43117-7

PAINETTU EU:SSA

Sisällys

ENSIMMÄINEN KIRJA 7

TOINEN KIRJA 31

KOLMAS KIRJA 157

ENSIMMÄINEN KIRJA

Ensimmäinen luku

I.

SILTÄ VARALTA että olet sattunut unohtamaan, arvon herra, muistutan sinua: olen vaimosi. Tiedän, että se oli sinusta aikoinaan mukavaa, mutta tätä nykyä se lähinnä ärsyttää sinua. Tiedän, että sinä olet olevinasi kuin minua ei olisi olemassa, kuin minua ei koskaan olisi olemassa ollutkaan, sillä haluat luoda itsestäsi edullisen vaikutelman niissä hyvin sivistyneissä piireissä, joissa liikut. Tiedän, että tunnet itsesi ääliöksi, jos joudut elämään säntillistä elämää, palaamaan kotiin illalliselle ja nukkumaan minun vieressäni sen sijaan, että nukkuisit kenen kanssa huvittaa. Tiedän, että sinua hävettää sanoa ääneen: katsokaas, minä menin naimisiin lokakuun 11. päivänä vuonna 1962, kaksikymmentäkaksi-vuotiaana; katsokaas, minä vastasin myöntävästi papin edessä kotikorttelini Stellan kirkossa, ja tein niin silkasta rakkaudesta, ei minun tarvinnut sitä pakosta tehdä; katsokaas, minulla on vastuu kannettavana ja jollette te tajua, mitä vastuun kantaminen tarkoittaa, olette halpa- maista joukkoa. Tiedän sen, tiedän sen mainiosti. Mutta halusitpa sinä sitä tai et, seuraava fakta on ja pysyy: minä olen sinun vaimosi ja sinä olet minun aviomieheni,

olemme olleet naimisissa kaksitoista vuotta – kaksitoista tulee täyteen lokakuussa – ja meillä on kaksi lasta, Sandro, joka on syntynyt vuonna 1965, ja Anna, joka on syntynyt vuonna 1969. Pitääkö minun näyttää sinulle kaikki viralliset dokumentit, jotta tulet järkiisi?

Riittää, taisin olla kohtuuton. Minä tunnen sinut, tiedän kyllä, että olet kunniallinen mies. Mutta pyydän, että heti kun olet lukenut tämän kirjeeni, palaa kotiin. Tai jos et tunne olevasi vielä valmis siihen, kirjoita minulle ja kerro, mitä sinulle parhaillaan tapahtuu. Koetan ymmärtää, lupaan sen. Minulle on jo käynyt selväksi, että kaipaatte lisää vapautta, minulla ei ole siihen mitään sanomista, minä ja lapset koetamme olla niin vähän vaivaksi kuin mahdollista. Sinun on kuitenkin kerrottava minulle juurta jaksain, mitä sinun ja sen työn välillä oikein on meneillään. On kulunut kuusi päivää etkä sinä ole edes soittanut, et ole kirjoittanut, et ole poikennut kotona. Sandro kyselee sinusta, Anna ei suostu pesemään tukkaansa, koska hänen mielestään vain sinä osaat kuivata sen oikealla tavalla. Minulle ei riitä, vaikka vannoisit, ettei tämä rouva tai neiti kiinnosta sinua, ettet enää aio tapailla häntä, ettei hän merkitse sinulle mitään, että jouduit vain kriisiin, joka oli jo pitkään tehnyt tuloaan. Kerro minulle, kuinka vanha hän on, mikä hänen nimensä on, opiskeleeko hän vai käykö hän töissä, vai tekeekö ylipäätänsä mitään. Lyön vetoa, että hän suuteli sinua ensin. Sinusta ei ole aloitteentekijäksi, tiedän kyllä, joko sinut painostetaan mukaan tai et lotkauta eväsikään. Ja nyt sitten olet päästäsi pyörällä,

huomasin kyllä katseesi, kun sanoit: olen maannut toisen naisen kanssa. Kiinnostaako sinua tietää, mitä minä ajattelen? Uskon, ettet ole vielä älyynnyt sitä, mitä olet minulle tehnyt. Tajuatko, että minusta tuntuu samalta kuin olisit tunkenut sormet kurkkuuni ja repinyt repimästä päästyäsi, kunnes sait tempaistuksi ulos sen, mikä sykkii rinnassani?

2.

Kirjoittamasi perusteella voisi kuvitella, että minä olen pyöveli ja sinä uhri. Sitä en kyllä niele pureksimatta. Minä teen kaiken voitavani, pinnistelen ja ponnistelen niin, ettet pysty sitä edes kuvittelemaan, ja sinäkö sitten olisit uhri? Millä perusteella? Siksikö, että tulin korotaneeksi hieman ääntäni, siksikö, että paiskasin lattialle vesikarahvin? Myönnä pois, että minulla oli siihen omat perusteeni. Ilmestyit kotiimme varoittamatta oltuasi poissa lähes kuukauden. Vaikutit rauhalliselta, jopa lempeältä. Ajattelin: luojan kiitos, hän on jälleen oma itsensä. Sen sijaan sinä kerroit minulle täysin muina miehinä, että siitä samasta ihmisestä, josta et vielä kuukausi sitten ollut kiinnostunut – ja jolle suuressa ystävällisyydessäsi päätit tässä vaiheessa antaa nimen, kutsuit häntä Lidiaksi – onkin tullut niin tärkeä sinulle, ettet kestä elämää ilman häntä. Jollei mukaan lasketa hetkeä, jolloin viittasit hänen olemassaoloonsa, kuulostit siltä kuin kyseessä olisi ollut virallinen ilmoitus, eikä minun oletettu sanovan muuta kuin: hyvä on, sen kuin lähdet

sen Lidiasi matkaan, kiitos, teen parhaani etten enää aiheuta sinulle häiriötä. Ja heti kun yritin reagoida, sinä keskeytit minut, aloit paasata perheestä yleisesti: perhe historiassa, perhe maailmanlaajuisesti, oma lapsuudenperheesi, meidän perheemme. Olisiko minun pitänyt vaieta kiltisti? Sitäkö sinä oletit? Olet toisinaan naurettava, kuvittelet, että kursimalla kokoon yleisluontoiset puheenaiheet ja omat pikku tarinasi saat kaiken paikatuksi. Mutta minä olen lopen kyllästynyt sinun pikku peleihisi. Kerroit minulle ties kuinka monetta kertaa, ja vieläpä itsellesi epäominaisella pateettisella äänellä, kuinka vanhempiesi kurja parisuhde pilasi lapsuutesi. Käytit dramaattista mielikuvaa: sanoit että isäsi oli kiertänyt piikkilankaa äitisi ympärille ja että joka kerta, kun näit terävän piikin uppoavan hänen lihaansa, sinä kärsit.

Sen jälkeen ryhdyit puhumaan meistä. Koska isäsi oli haavoittanut teitä kaikkia, selitit, myös sinä pelkäsit haavoittavasi Sandraa, Annaa ja ennen kaikkea minua, sillä tuon elämästänne helvettiä tehneen onnettoman miehen haamu piinaa sinua yhä. Huomaatko, ettei yksikään sanasi mennyt ohi korvieni? Jaarittelit tietäväisenä rooleista, joiden vangiksi jäimme mennessämme naimisiin – aviomies, vaimo, äiti, isä, lapset – ja vertasit meitä – minua, itseäsi, lapsiamme – jonkin turhan koneiston rattaisiin, jotka toistavat samoja typeriä liikkeitä loputtomiin. Jatkoit tähän malliin ja siteerasit välillä jotakin kirjaa vaientaaksesi minut. Aluksi kuvittelin, että puhuit minulle niin kuin puhuit, koska sinulle oli sattunut jokin niin ikävää ettet enää muistanut, kuka minä olin:

ihminen, jolla on tunteet, ajatuksia, oma äänensä, enkä mikään Pulcinella-teatterin tahdoton käsinukke. Vei aikaa ennen kuin tajusin, että sinä ehkä yrititkin auttaa minua. Halusit minun ymmärtävän, että tuhoamalla yhteiselämämme sinä tosiasiallisesti vapauttaisit minut ja lapset ja että meidän pitäisi olla kiitollisia sinulle tästä jalomielisyydestäsi. Oi kiitos, miten huomaavaista. Ja loukkaannuitko sinä siitä, että heitin sinut ulos talosta?

Aldo, pohdi tilannetta, ole niin kiltti. Meidän täytyy voida keskustella avoimesti, minun on pakko ymmärtää, mitä käyt parhaillaan läpi. Tämän pitkän yhteisen elämämme aikana olet aina ollut rakastava mies niin minua kuin lapsia kohtaan. Etkä sinä muistuta lainkaan isääsi, voin vaikka vanhoja, en ole saanut mitään todisteita piikkilangasta, rattaista tai muista mielettömyyksistä, joista höpötit. Sen sijaan olen pannut merkille – niin, sen kyllä – että viime vuosina jokin on muuttunut välillä, olet alkanut vilkuilla muita naisia sillä silmällä. Muistan oikein hyvin sen toissakesäisen leirintäalueen naisen. Loikoilit varjossa, luit tuntitolkulla. Sinulla oli tärkeämpää tekemistä, väitit, etkä piitannut minusta etkä lapsista, opiskelit pinjojen varjossa tai kirjoitit makuullasi hiekalla. Mutta joka kerta kun kohotit päätä, katseesi lennähti siihen naiseen. Huulesi olivat raollaan niin kuin aina, kun yrität antaa muodon vielä jäsenyttömälle ajatukselle, jota päässäsi pyörittelet.

Noina aikoina totesin mielessäni, ettet sinä tehnyt mitään väärää: se nuori nainen oli kaunis eikä katseelle voi mitään, ennen pitkää katse karkaa. Silti minä kär-

sin, etenkin silloin kun ehdotit, että alkaisit huolehtia tiskeistä, taloustyö, jota et koskaan muutoin ole tarjoutunut tekemään. Pinkaisit kohti tiskauspistettä heti, kun se nainen suuntasi sinne, ja palasit heti kun nainenkin oli palannut. Kuvitteletko sinä, että minä olen sokea, etten muka olisi huomannut? Pidätkö minua tunteetomana? Hoin itselleni: ota rauhallisesti, ei tuo tarkoita vielä mitään. Päähäni ei nimittäin mahtunut, että joku toinen nainen voisi kiinnostaa sinua, olin varma, että jos kerran olit aikoinaan ollut viehättynyt minusta, tuo tunne säilyisi hamaan ikuisuuteen. Elin siinä luulossa, etteivät aidot tunteet koskaan muuttuisi, eivätkä varsinkaan silloin kun on naimisissa. Tai voihan niin käydä, ajattelin, mutta vain pinnallisille ihmisille, eikä minun mieheni ole pinnallinen. Sitten totesin itsekseni, että nyt elettiin muutosten aikakautta, ja myös sinä spekuloit ajatuksella, että pitäisi ravistella systeemiä, että keskityin ehkä liikaakin huushollin pyörittämiseen, raha-asioista huolehtimiseen ja lasten tarpeiden tyydyttämiseen. Aloin vilkuilla vaivihkaa peiliin. Millainen olin, kuka olin? Kaksi raskautta ei ollut muuttanut minua juuri lainkaan, olin aikaansaapa vaimo ja äiti. Sinulle ei ilmiselvästi kuitenkaan riittänyt, että olin pysynyt lähes samanlaisena kuin silloin, kun olimme tavanneet ja rakastuneet – ehkäpä vika piilikin juuri siinä; minun pitäisi uusiutua ja olla muutakin kuin pelkästään hyvä vaimo ja kunnan äiti. Ja niin sitten yritin muistuttaa sen leirintäalueen naista, niitä nuoria naisia, jotka taatusti piirittivät sinua Roomassa, ja pakottauduin olemaan

enemmän läsnä elämässäsi kodin ulkopuolella. Näin alkoi pikku hiljaa erilainen vaihe. Toivottavasti sinä huomasit sen. Vai etkö? Tai huomasit kyllä, mutta siitä ei ollut apua. Entä miksi ei? Enkö minä tehnyt tarpeeksi? Jäikö muutokseni puolitiehen enkä kyennytkään muuttamaan toisten naisten kaltaiseksi, vaan pysyin edelleen sellaisena kuin olin? Vai ammuinko yli? Tuliko minusta liian uudenlainen, häiritsikö muutokseni sinua, saiko se sinut häpeämään minua, etkö enää tunnistanutkaan minua?

Puhutaanpa nyt siitä, et voi pitää minua pimenossa. Minun on saatava tietää lisää tästä Lidiasta. Onko hänellä omaa kotia, nukutko sinä hänen luonaan? Onko hän vastaus siihen, mitä etsit, onko hänessä jotakin sellaista, mitä minussa ei enää ole tai ei ole koskaan ollutkaan? Sinä lähdit pois ja vältit kaikin keinoin puhumasta minulle suoraan. Missä sinä olet? Jättämäsi osoite on Roomassa, samoin puhelinnumero, mutta sinä et vastaa kun kirjoitan, etkä vastaa kun soitan, vaan puhelin soi soimistaan. Mitä minun oikein pitäisi tehdä saadakseni sinut käsiini? Pitääkö minun soittaa jollekin ystävällesi, tulla käymään yliopistolla? Panna kohtaaus pystyyn kollegoidesi ja opiskelijoidesi edessä, paljastaa kaikille, että olet hunsvotti?

Sähkö- ja kaasulaskut ovat maksamatta. Myös vuokra on rästissä. Lisäksi minulla on kaksi lasta. Palaa heti kotiin. Lapsilla on oikeus vanhempiin, jotka pitävät heistä huolta kellon ympäri, isään ja äitiin, joiden kanssa syödä aamiaista, jotka saattavat heidät kouluun

ja noutavat heidät sieltä koulupäivän päätteeksi. Lapsilla on oikeus perheeseen, perheeseen jolla on oma koti, jossa syödään yhdessä lounasta ja leikitään ja tehdään läksyt ja katsotaan vähän telkkaria ja syödään iltaruoka ja sitten taas katsotaan vähän telkkaria, kunnes toivotellaan hyvät yöt. Toivotapa hyvää yötä iskälle, Sandro, ja sinäkin, Anna, toivottakaa hyvää yötä isällemme älkääkä kitiskö, olkaa niin kilttejä. Tänä iltana ei sitten mitään satuja, on jo myöhä; no jos te ihan välttämättä tahdotte kuulla iltasadun, teidän on käytävä kipin kapin hampaidenpesulla, iskä kertoo sadun, mutta se kestää enintään varttitunnin; sitten tulee nukkumatti, muuten myöhästytte huomenna koulusta, ja isännekin on ehdittävä varhaiseen junaan; jos hän myöhästyy töistä, hän saa moitteet. Ja sitten lapset – etkö enää muista? – kiiruhtavat hampaidenpesulle ja kipittävät sen jälkeen sinun luoksesi kuuntelemaan iltasatua, joka ilta niin kuin tapana on ollut heidän syntymästään saakka ja niin kuin tapana pitäisi olla, kunnes he ovat isoja, kunnes he lentävät pesästä ja meistä tulee vanhoja. Mutta ehkäpä sinua ei enää kiinnostakaan vanheta yhdessä minun kanssani, ehkäpä sinua ei kiinnosta edes nähdä lastesi varttuvan. Niinkö on? Onko niin?

Minä pelkään. Talo on vähän syrjässä, tiedät kyllä millaista Napolissa on, tämä on kurja paikka. Kuulen öisin melua ja naurua, en nuku, olen lopen uupunut. Mitä jos ikkunasta tulee sisään varas? Mitä jos meiltä varastetaan televisio, levysoitin? Mitä jos joku, jolla jäänyt jotakin hampaankoloon sinua vastaan, kosta tap-

pamalla meidät kesken unien? Onko mahdollista, ettet tajua, miten raskaan painolastin jätit minulle? Oletko sinä unohtanut, ettei minulla ole työtä, ettei minulla ole aavistustakaan, miten selvitä päivästä toiseen? Älä koettele kärsivällisyyttäni, Aldo, pidä varasi. Jos panet pitkämielisyyteni koetukselle, saat tuntea sen nahoissasi.

3.

Tapasin Lidian. Hän on hyvin nuori, kaunis, hyvätapainen. Hän kuunteli minua paljon tarkkaavaisemmin kuin sinä. Ja hän sanoi aivan oikein: sinun pitää puhua miehesi kanssa, teidän keskinäinen suhteenne ei kuulu minulle. Pitää paikkansa, hän on ulkopuolinen ja tein virheen etsiessäni hänet käsiini. Mitä hän oikein olisi voinut sanoa minulle? Että sinä halusit hänet, että otit hänet, että tunsit häneen vetoa ja tunnet häneen edelleen vetoa? Ei käy, sinä olet ainoa ihminen, joka pystyy avaamaan minulle perin pohjin tämän tilanteen. Hän on yhdeksäntoistavuotias. Mitä sen ikäinen voi tietää tai ymmärtää? Sinä olet kolmenkymmenenneljän, olet ukkomies, olet korkeasti koulutettu, sinulla on kunniallinen ammatti, sinua arvostetaan. Sinun kuuluu antaa minulle hyvin perusteltu selitys, ei Lidian. Etkä silti ole kyennyt sanomaan minulle kahdessa kuukaudessa mitään muuta kuin ettet enää pysty elämään meidän kanssamme. Vai niin? Entä mistä syystä? Minun kansani – sinä vakuutit – ei ollut minkäänlaisia ongelmia. Lapsista ei tarvitse edes puhua, he ovat sinun lapsiasi,

heillä on hyvä olla kanssasi ja sinä itse olet sanonut, että sinulla on hyvä olla heidän kanssaan. Mistä sitten kiikastaa? Ei vastausta. Et saa kuin soperretuksi: en tiedä, niin vain kävi. Ja jos kysyn sinulta, onko sinulla uutta kotia, uusia kirjoja, omia tavaroita, sinä vastaat kieltävästi, ei, ei minulla mitään ole, voin pahoin. Ja kun sanon sinulle: asut yhdessä Lidian kanssa, te nukutte yhdessä, te syötte yhdessä, sinä työnnät pääsi pensaaseen ja mutiset, mutta mitä sinä oikein kuvittelet, mehän vain tapailimme toisiamme. Varoitin sinua, Aldo. Älä jatka samaan malliin minun kanssani, en jaksu sitä. Jokainen keskustelumme kuulostaa minusta vilpilliseltä. Tarkemmin sanottuna minä kyllä koetan olla totuudenmukainen aina uuvuttavuuteen saakka, sinä sen sijaan valehtelet minulle ja osoitat valehtelemalla, ettet lainkaan enää arvosta minua, että torjut minut.

Olen yhä enemmän peloissani. Pelkään, että tartutat minua kohtaan tuntemasi halveksunnan lapsiin, ystäviimme, kaikkiin. Haluat eristää minut, sulkea minut kaiken ulkopuolelle. Ja mikä pahinta, pakoilet kaikkia yrityksiä syväluodata meidän suhdettamme. Se tekee minut hulluksi. Toisin kuin sinulla, minulla on tarve tietää, on ensisijaisen tärkeää, että selität minulle perin pohjin, miksi jätit minut. Mikäli pidät minua vielä ylipäänsä inhimillisenä olentona etkä eläimenä joka hätistetään pois kepakolla, olet minulle selityksen velkaa, ja selityksen onkin parasta olla pätevä.

4.

Kaikki on nyt valjennut minulle. Päätit vetäytyä vastuusta ja jättää meidät oman onnemme nojaan. Haluat elää omaa elämääsi, eikä siinä ole sijaa meille. Haluat mennä sinne minne sinua huvittaa, nähdä ketä sinua huvittaa, toteuttaa itseäsi niin kuin sinua huvittaa. Haluat jättää taaksesi tämän meidän pikkuruisen maailmamme ja astella yhdessä uuden naisesi kanssa avaraan maailmaan. Sinun silmissäsi olemme elävä todiste hukkaan heitetystä nuoruudesta. Suhtaudut meihin kuin sairauteen, joka esti sinua kasvamasta, ja nyt kun me olemme poissa jaloista, toivot voisiasi korvata kaiken tuon menetetyn ajan.

Mikäli olen tulkinnut oikein, sinä paheksut memuotoa, jota niin usein käytän. Mutta minkäs teet: minä ja lapset olemme *me*, sinä taas olet tätä nykyä *sinä*. Kun jätit meidät, tuhosit yhteisen elämämme sinun kanssasi. Tuhosit tavan, jolla me näimme sinut, käsityksemme siitä, kuka sinä olit. Teit sen tietoisesti, suunnitelmallisesti, ja pakotit meidät tiedostamaan, että olit pelkkä mielikuvituksemme tuote. Ja tässä me nyt sitten olemme, minä, Sandro ja Anna, kurjuuden, täydellisen turvattomuuden ja ahdistuksen lyöminä, kun taas sinä olet ties missä ja nautit koko sielullasi ja ruumiillasi elämästä rakastajattaresi kanssa. Tästä seuraa, että minun lapseni ovat nyt ainoastaan minun, he eivät kuulu sinulle. Olet itse pitänyt huolta siitä, että heidän isästään on tullut pelkkä harhakuva minulle ja heille.

Silti sinä vakuuttelet, että haluat säilyttää suhteet meihin. Hyvä on, ei minulla ole mitään sitä vastaan, olennaista on kuulla, millä tavalla. Haluatko sinä olla isä sanan joka merkityksessä, vaikka oletkin sulkenut minut elämäsi ulkopuolelle? Haluatko huolehtia Sandrosta ja Annasta ja omistautua heille ilman minua? Vai haluatko olla varjo, joka materialisoituu aina silloin tällöin jättääkseen lapset pian taas minun hoteisiini? Kysy lapsilta, niin näet, sopiiko se heille. Omasta puolestani voin vain todeta, että sinä riistit lapsilta äkisti sen, mitä he luulivat omakseen, ja se aiheuttaa heille suurta kärsimystä. Sandron elämä pyöri sinun ympärilläsi, nyt hän ajelehtii, Anna taas ei käsitä, mitä on tehnyt väärin, mutta hän uskoo, että se oli jotakin niin vakavaa, että sinä rankaisit häntä lähtemällä pois kotoa. Tilanne on nyt tällainen, tee mitä haluat, minä jään katsomaan. Mutta sanon sinulle heti ensimmäiseksi, etten salli sinun rikkovan minun välejäni heihin, ja toiseksi, aion estää sinua haavoittamasta heitä vielä pahemmin kuin olet jo tehnyt paljastuessasi ontoksi ja valheelliseksi isähahmoksi.

5.

Toivon, että sinä olet tähän mennessä jo ymmärtänyt, miksi meidän suhteemme loppu tietää väkisinkin myös loppua suhteellesi Sandroon ja Annaan. On helppo sanoa: olen isä ja haluan olla isä vastedeskin. Olet kuitenkin osoittanut käytännössä, ettei nykyisessä elämässäsi ole sijaa lapsille, että haluat vapautua heistä

niin kuin vapauduit minusta. Sitä paitsi, milloin sinä ylipäänsä olet vakavissasi huolehtinut heistä?

Seuraavassa viimeiset kuulumiset, mikäli sinua kiinnostaa. Olemme muuttaneet, sillä rahat eivät enää riittäneet vuokraan. Hätäratkaisuna oli majoittua Giannan luokse. Lasten oli vaihdettava koulua ja kavereita. Anna kipuilee, koska hän ei enää pysty tapaamaan Marisaa, ja kuten tiedät, se ystävyys oli hänelle tärkeä. Sinulle on alusta alkaen ollut selvää, että päätyisimme tällaiseen tilanteeseen, että jättäessäsi minut aiheuttaisit lapsille kasapäin hankaluuksia ja nöyryytyksiä. Oletko silti kertaakaan pannut tikkua ristiin, jotta olisimme välttyneet kaikelta tältä? Ehei, olet tuijottanut vain omaa napaasi.

Olit luvannut Sandrolle ja Annalle, että viettäisit heidän kanssaan kesän, koko kesän. Yhtenä sunnuntaina kävit innottomana hakemassa heidät, he olivat tyytyväisiä. Vaan kuinka sitten kävikään? Palautit heidät minulle jo neljän vuorokauden jälkeen ja väitit, että lapsista huolehtiminen ahdisti sinua, ettet tuntenut olevasi tehtävän tasalla, ja sitten katosit jonnekin Lidian kanssa etkä näyttäytynyt ennen syksyä. Et vaivautunut miettimään, minkälaisen loman lapsesi viettäisivät, missä, miten, kenen kanssa, millä rahoilla. Ajattelit omaa mukavuutasi, et lastesi.

Mutta siirrykäämme sunnuntaivierailuihisi. Saavuit tarkoituksella myöhään ja viivyit pari hassua tuntia. Et koskaan vienyt heitä ulos, et koskaan leikkinyt heidän kanssaan. Katselit telkkaria, ja he istua nököttivät kyljessäsi, odottavina, sinua tarkkaillen.

*»Tätä leikkiä on jatkunut vuosia, vuosikymmeniä,
ja siitä on muodostunut meille tapa: elämä katastrofin keskellä,
piehtarointi häpeässä, siinä on parisuhteemme liima.»*

Solmut on kertomus avioliitosta.

Niin kuin monet muutkin liitot, se on kokenut kovia iskuja,
huojunut arjen alla ja natissut liitoksissaan. Ja silti se on kestänyt.

Tai ainakin päällisin puolin näyttää siltä.

Vandan ja Aldon avioliiton pahin kriisi koettiin kymmeniä
vuosia sitten, mutta säröt näkyvät vieläkin. Nyt kun talossa ovat
enää vain he kaksi lasten lennettyä pesästä, säröt uhkaavat levitä
halkeamiksi, joita kukaan ei osaa enää korjata.

The New York Times valitsi *Solmut* yhdeksi vuoden
2017 parhaista kirjoista.

*»Suurenmoinen Solmut kuvaa röntgenintarkasti
sekä rakkautta, joka on rakkautta vain nimellisesti,
että tuhoa, hajalle revittyä kotia joka on
kuin hirmumyrskyn jäljiltä, mutta jonka todellisuudessa
tuhosikin Starnonen terävä kynä.»*

- Il Giornale

	 9 789510 431177	
www.wsoy.fi	84.2	ISBN 978-951-0-43117-7

